

5. Kurban

5.1. Kurbanın Vücubiyeti ve Önemi

Kurban: Sözlükte yaklaşmak, Allaha yakın olmaya vesile olan şey anlamına gelir. Fıkıh ıstılahında ise kurban; Yüce Allah'ın rızasını kazanmak ve ona olan bağlılığımızı ifade etmek üzere Kurban Bayramı günlerinde ibadet niyeti ile belirli hayvanları keserek yapılan ibadettir.

Kurbanın kesilmesi, Cenab-ı Hakk'ın emridir.

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ

"Rabbin için namaz kıl ve kurban kes"[118] Ayrıca Peygamberimiz de önemine binaen kurban kesmeyenleri ağır bir şekilde uyarmıştır. ***"Kim genişlik ve imkân bulur da kurban kesmezse bizim namazgâhımıza yaklaşmasın."***[119] Hanefîler bu delilleri gerekçe göstererekkurban kesmenin vacip olduğu görüşündedir. Şafiîler ise kurban kesmenin sünnet-i müekked olduğunu söylerler.

İbadetler Rabbimizle bağımızı güçlendirir, bizi manevi olarak yüceltir. Kurban ibadeti de tıpkı diğer ibadetler gibi manevi dünyamızı zenginleştirir ve daha güçlü hâle getirir. Yüce Allah, emirlerine gönül hoşluğu ile boyun eğenleri sever. Kendisine ibadetedenlerden razı olur. Biz de kurban keserek Allah'ın bir emrini yerine getiririz.Bu davranışımız Allah'ı çok memnuneder. Bizi Allah'a yaklaştırır ve O'nun yüce katındaki değerimizi artırır. Peygamberimiz buyurmuştur ki: *"Âdemoğlunun, Kurban Bayramı gününde Allah'a yaklaşmak için yapacağı en faziletli ibadet kurban kesmektir. Kesilen kurbanın kanı daha yere düşmeden, kurban kesen kimse Yüce Allah'ın katında yüksek bir makama ulaşır. Bu bakımdan, kurbanlarınızı gönül hoşluğu ile kesiniz."*[120]

Allahu Teâlâ Hz. İbrahim'i (a.s.) kurban emriyle imtihan etmiş o bu imtihandan başarıyla çıkmıştır. Rabbimiz bu hususu şöyle ifade etmiştir: *"Ey İbrahim! Rüyanda emredileni yerine getirerek bizim emrimize bağlılığını gösterdin. Bu apaçık bir imtihandı. Biz oğlunun yerine büyük bir kurban verdik."*[121] Kurban kesen kişi Hz. İbrahim (a.s.) ve Hz. İsmail (a.s.) gibi Allah'ın (c.c.) emirlerine uymaya her an hazır olduğunu sembolik olarak göstermiş olur. Rabbimiz tıpkı Hz. İbrahim'i (a.s.) imtihanında başarılı olduğu

118 Kevser suresi, 3. ayet.
119 İbn Mâce, Edâhî, 2.
120 Tirmizi, Edahi, 1.
121 Sâffât suresi, 105-107. Ayetler.

için ödüllendirdiği gibi bizi de Kurban emrini yerine getirdiğimiz için ahirette ödüllendirecektir.

Kurban bize, Allah'ın (c.c.) verdiği nimetleri başkalarıyla paylaşma alışkanlığı kazandırır. Kurban Bayramı'nda kestiğimiz kurbanların etlerini fakirlerle paylaşır, onları sevindiririz. Biz de, hem bu dünyada onları sevindirmenin mutluluğunu yaşar, hem de güzel bir ahiret hayatı için sevap kazanırız. Bir hadiste şöyle buyrulmaktadır. ***"Peygamber Efendimizin âilesi bir koyunkesmişti. Koyunun kürek kemiği hariç diğer etleri fakirlere dağıtılmıştı. Peygamberimiz bir ara: "Koyun etinden geriye ne kaldı?"diye sordu. Hazreti Aişe: "Sadece bir kürek kemiği kaldı."*** cevabını verdi. *Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v) ahiretteki sevabı hatırlatarak şöyle buyurdu: "Desene bir kürek kemiği hariç, hepsi bizim oldu*!"[122]

Bayramlarda büyüklerimizi ziyaret ederiz.

Toplumda zenginlik ve fakirlikten dolayı insanlar arasında kıskançlık, hased, kendini büyük görme, kibirlenme gibi sosyal-ahlaki problemler ortaya çıkabilir. Zekât ve kurban gibi ibadetlerle zengin ve fakir arasında bir iletişim kurulur. Bunun neticesi olarak zenginlerde kibir ve büyüklenme fakirlerde ise hased ve kıskançlık gibi kötü duyguları tedavi edilmiş olur. Sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunur.

İslam dini fakir ve muhtaç olanların gözetilmesini bunların ihtiyaçlarının giderilmesini temel bir kural olarak kabul etmiştir. Oruç ibadetiyle fakirlerin hâlini anlayan Müslüman, verdiği zekâtla onların ihtiyaçlarını gidermeye çalışır. Kurban da tıpkı zekât gibi fakir ve muhtaç olanların korunup kollanmasını sağlayan bir ibadettir. Bu yönüyle kurban fakirlik probleminin çözüm yollarından birisi olarak önemli bir etkiye sahiptir. Özellikle hayır kurumları tarafından vekâlet yoluyla kurban bağışlarının toplanarak ihtiyaç sahibi insanlara ulaştırılması fakirlikle mücadelede önemli bir görev icra etmektedir.

Kurban, toplumsal dayanışmanın bir örneğidir.

Kurban Bayramı'nda yapılan karşılıklı ziyaretler ve ikramlar, insanları daha çok kaynaştırır. Toplumda sevgi, dayanışma ve yardımlaşmayı kuvvetlendirir. Rabbimiz bu konuda şöyle buyurmaktadır: **"…Allah'ın adı anılarak kesilen kurbanların etinden hem kendiniz yiyin, hem de yoksula ve fakire yedirin."**[123]

122 Tirmizî, Sıfâtu'l-Kıyâme, 33
123 Hac suresi 28. ayet

OKUMA PARÇASI

ADEM (A.S.)'DAN GÜNÜMÜZE KURBAN YOLCULUĞU

Kurbanın insanlık hayatındaki kutsal yolculuğu Hz. Âdem (a.s.) ile başlar. Hz. Âdem'in(a.s.) iki oğlu Hâbil ve Kâbil, Allah'a (c.c.) bağlılıklarını ifade etmek üzere kurban takdim ederler. Hâbil, Kurban için mallarının arasından en iyi ve gösterişli olanı seçerken, Kâbil ise isteksiz bir şekilde en kötü ve cılız olanı seçer. Üstelik onu da gönül rızasıyla seçmemiştir. Bunun üzerine Allah Teâla Hâbil'in gönül rızasıyla ve Allah'ın rızasını kazanmak için kestiği kurbanını kabul eder. Çünkü ***"Allah ancak takva sahiplerinin, yani O'nun rızasını gözetenlerin ibadetlerini kabul eder".***

İnsanlık tarihinde meşhur olmuş bir başka kurban hadisesine Hz. İbrahim (a.s.) ve oğlu Hz. İsmail'in (a.s.) hayatında şahit oluruz. Bu hadise, insanoğlunun kurbanla imtihanıdır.

Bir babadan, oğlunu kurban etmesi istenmektedir. Allah Teâla, Hz. İbrahim'den (a.s.) oğlu Hz. İsmail'i (a.s.) kurban etmesini emretmiştir. Allah Teâla'nın bu isteğine Hz. İbrahim (a.s.) ve İsmail (a.s.) derin bir teslimiyet gösterir. Şeytan'ın onca vesvesesine rağmen, ne baba ne de oğul bu emri yerine getirme konusunda en ufak bir şüphe ve tereddüt yaşar. Ve nihayetinde biri evladı, diğeri canı ile imtihan edilen bu iki peygamber Yüce Mevla tarafından, selamlar eşliğinde büyük bir kurbanla mükâfatlandırılır. Allahu Teâlâ da Hz İbrahim'e (a.s.), oğlunun yerine kurban edilmek üzere iri bir koç hediye eder. Böylece kurban, İbrahim'i teslimiyet ve İsmail'i sabrın ilahi tasdike uğramış en canlı ve kutsal ifadesi olmuştur. Hz. Peygamber bu vurguya dikkat çekerek şöyle buyurur: "***Kurban, babanız İbrahim'in sünnetidir (ondan beri devam eden bir ibadettir.)"***
(İbnMâce, Edhî, 3).

Hz. Âdem'in(a.s.) hayatında başlayıp oradan Hz İbrahim'e (a.s.) uzanan kurban ibadeti, günümüze kadar her dönemde ve hemen hemen her ümmet için bir ibadet şekli olarak varlığını sürdürmüştür. Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

"Biz her ümmete (gönderdiğimiz dinde), kendilerine rızık olarak verdiğimiz behimeler (dört ayaklı, çift tırnaklı belli hayvanlar) üzerine Allah'ın adını anıp kurban kesmeyi vecibe kıldık"
(Hâc suresi 34.ayet)

(Recep Özdirek, Kurban İbadeti, sh: 13-16, Erkam Yayınları, 2007)

